TEATR ŚLĄSKI

ALEKSANDR GELMAN

ŁAWECZKA

Im bardziej szczegółowo przedstawiać będziemy proces kształtowania się osobowości, tym intensywniej dojdą do głosu czynniki, które na proces ten wpływają, tym ostrzej zarysują się główne linie życia społecznego. A to pociągnie za sobą bardziej dogłębne ukazanie struktur społecznych, które rodzą wciąż nowe i nowe problemy nurtujące nasze społeczeństwo.

ALEKSANDR GELMAN

„ŁAWECZKA"

Aleksandr Gelman — dziennikarz, dramaturg i scenarzysta filmowy — ugruntował już swoje miejsce wśród radzieckich twórców podejmujących tematy współczesne.

54 — letni już dzisiaj dramatopisarz znany jest u nas z takich utworów jak „Protokół pewnego zebrania partyjnego", „Sprzężenie zwrotne", „My, niżej podpisani", „Sami ze wszystkimi".

Urodził się w Mołdawii w roku 1933. W getcie na Ukrainie w czasie wojny stracił całą rodzinę. Pracował we Lwowie jako ślusarz, a następnie odbył zawodową służbę wojskową, zdobywając stopień kapitana. Po przejściu do cywila również pracował w fabrykach w Mołdawii i Leningradzie.

W początkach lat sześćdziesiątych zaczął zajmować się dziennikarstwem, a od roku 1968, nawiązał współpracę z filmem, pisząc scenariusze. Przy niektórych współpracowała żona, Tatiana Kalecka.

Scenariusz do „Premii" w reżyserii Sergiusza Mikaeliana zyskał dość szeroki rozgłos. Wersja teatralna zatytułowana „Protokół pewnego zebrania partyjnego" w bardzo krótkim czasie obiegła teatry radzieckie i przetłumaczona została na kilka języków.

Prawdziwym bestsellerem [sezonu 1976/77] *stał się »Protokół pewnego zebrania« Aleksandra Gelmana* — pisał po premierze sztuki w Teatrze na Woli Roman Szydłowski — *Zaprezentował on od zupełnie nowej strony tę dramaturgię radziecką, która podejmuje trudny, ale pasjonujący temat pracy i krytycznego stosunku robotników do niedomagań występujących w jej organizacji. Sztuka ostra, nie ukrywająca konfliktów wyrastających także w społeczeństwie budującym już komunizm, nazywająca sprawy po imieniu, absolutnie współczesna i znajdująca pełne odniesienie do naszych spraw i dyskusji.* A w recenzji Michała Misiornego znalazło się dość ważkie stwierdzenie: *W istocie — i wbrew pozorom — nie jest to utwór o temacie gospodarczym; jego wielki sukces wynika z faktu, iż przenosi incydent w sferę moralną, w dziedzinę poczucia odpowiedzialności — która to kategoria moralno-obywatelska jest szczególnie podatna na stopnie i dlatego musi być wciąż na nowo odświeżana.*

W roku 1977 w MCHAT-ie Oleg Jefremow przygotował kolejną premierę sztuki Gelmana — »Srzężenie zwrotne«. W »Sprzężeniu« po raz drugi Gelman sięgnął do tematu pracy i akcję sztuki osadził w zakładzie produkcyjnym. *Kierownictwo musi nie tylko wydawać polecenia, lecz także słuchać, co mają do powiedzenia szeregowi robotnicy. To właśnie jest owo sprzężenie zwrotne o które mi chodzi* — komentował swój nowy utwór Gelman. *Jeśli działa ono sprawnie, to każdy orga-*

TEATR ŚLĄSKI IM. STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO, 40-003 KATOWICE RYNEK 2. Telefony centrali 58-72-51, 58-72-52, dyrekcja i sekretariat: 58-89-92 organizacja widowni: 58-89-67, kasa biletowa: 59-93-60.

Główny księgowy HENRYK MROZEK, kierownik muzyczny HALINA KALINOWSKA, koordynator pracy artystycznej BOGUMIŁA KURCAB-KARKOSZKA, kierownik organizacji widowni WIESŁAW PYTLASIŃSKI

Kierownik techniczny STANISŁAW HOŁOWKA. Zastępca kierownika technicznego JAN SZAŃCA. Kierownicy pracowni technicznych: elektroakustycznej ANDRZEJ JAWORSKI, oświetlenia EUGENIUSZ GRZONDZIEL, krawieckiej damskiej EWA KERGER ,krawieckiej męskiej STANISŁAW KLECKI, krawieckiej młodzieżowej ALFRED BLUKACZ, perukarskiej MARIA BEM, szewskiej JÓZEF WILK, stolarskiej WALDEMAR NOWAKOWSKI, malarskiej i modelatorskiej KONRAD CUDOK; rekwizytor KAZIMIERZ RAWSKI, brygadier sceny ROMAN KLYTA.

W REPERTUARZE TEATRU

DUZA SCENA

ALAN AYCKBOURN

JAK SIĘ KOCHAJĄ W NIŻSZYCH SFERACH

Scenografia: MAREK TOMASIK — Reżyseria: WANDA LASKOWSKA

BAJKA DLA DZIECI

JAN MAKARIUS

TRZY BIAŁE STRZAŁY

Scenografia: BARBARA PTAK — Reżyseria: HENRYK TARCZYKOWSKI
Muzyka: HALINA KALINOWSKA — Choreografia: HENRYK KONWIŃSKI

STANISŁAW WYSPIAŃSKI

WYZWOLENIE

Scenografia: MARCIN JARNUSZKIEWICZ — Reżyseria: JAN BŁESZYŃSKI
Choreografia: LESZEK CZARNOTA — Muzyka: JÓZEF SKRZEK

W przygotowaniu:

MICHAEL FRAYN

CZEGO NIE WIDAĆ

Scenografia: BARBARA STOPKA — Reżyseria: BOGDAN TOSZA

SCENA KAMERALNA

MÓW, ŻE KOCHASZ MNIE

Aktorzy śpiewają stare piosenki

Scenografia: BARBARA ZAWADA — Reżyseria: JAN MACIEJOWSKI
Opracowanie muzyczne: HALINA KALINOWSKA — Choreografia: HENRYK KONWIŃSKI

DAVID WILLIAMSON

KLUB

Scenografia: BARBARA STOPKA — Reżyseria: BOGDAN TOSZA
Opracowanie dźwiękowe: ANDRZEJ JAWORSKI

MICHAŁ CHOROMAŃSKI

LAMENT

Scenografia: BARBARA PTAK — Reżyseria: MICHAŁ ROSIŃSKI
Opracowanie muzyczne: HALINA KALINOWSKA

ALEKSANDER FREDRO

MĄŻ I ŻONA

Scenografia: MARIA SERAFIMOWICZ-MOLSKA — Reżyseria: BOGDAN TOSZA

SAMUEL BECKETT

KOŃCÓWKA

Scenografia: JERZY MOSKAL — Reżyseria: JERZY ZEGALSKI

Przedsprzedaż biletów na 15 dni przed przedstawieniem prowadzi kasa biletowa Teatru (Katowice, Rynek 2). Kasa biletowa czynna jest codziennie (oprócz poniedziałków) w godzinach 10.30 do 13.00 i od 16.00 do 18.30; w niedziele od 16.30 do 18.30 i dodatkowo na godzinę przed przedstawieniem, w przypadku rozpoczęcia przedstawienia przed godziną 16.00.

Skład programu wykonała linotypistka W. Kubacha. Strony do druku zmontował zecer M. Grąglewski. Druk wykonali maszyniści typograficzni: J. Chabrowski i H. Piechulik.

ZGK 2, zam. 5178-87 — 1000 — L-7 — Cena zł 30,—

O PROBLEMACH WSPÓŁCZESNOŚCI — INACZEJ

nizm, a więc także organizm gospodarczy, funkcjonuje dobrze. Jeśli natomiast są w nim zakłócenia — to dzieje się bardzo źle.

W dwa lata później jeszcze raz zainteresował widzów niebanalnym potraktowaniem tzw. problemów produkcyjnych, choć tym razem zmieniają się nieco proporcje dopuszczalnej bezkompromisowości w ocenie bohaterów. Nowa komedia, zatytułowana „My, niżej podpisani", jest już mniej ascetyczna w kryteriach, a autor częściej próbuje dostrzec złożone problemy jednostkowego bohatera. Sztukę „My, niżej podpisani" wystawiły w Związku Radzieckim jednocześnie dwa teatry: MCHAT i Teatr Satyry w Moskwie. W rok po prapremierze, w kwietniu 1980 roku widzowie Teatru Śląskiego mieli okazję obejrzeć ten sektakl na scenie kameralnej pod tytułem „Bilet w jedną stronę".

W 1981 roku w miesięczniku „Nowyj mir" ukazał się wywiad Włodzimierza Iszymona z Aleksandrem Gelmanem w głównej mierze poświęcony aspektom etycznym i społecznym podejmowanych dotąd przez Gelmana problemów. Z wypowiedzi Gelmana wynikało niezbicie, iż etap ten traktuje już jako zamknięty, jako odpowiedź na „zamówienie społeczne". Podsumowując dotychczasowy dorobek pisarza, użył Iszymow określenia, iż był to etap „człowieka widzianego przez problem". Obecnie następuje nowy, w którym autor próbuje „problem dostrzec poprzez człowieka".

„Sami ze wszystkimi" i „Ławeczka" diametralnie różnią się od tego, z czym kojarzyliśmy do tej pory pisarstwo teatralne Aleksandra Gelmana. Podobną tendencję dostrzega się również w utworach młodszej generacji dramaturgów radzieckich, jak choćby Niny Pawłowej, Władimira Arro, Aleksieja Kazancewa czy wcześniej jeszcze w sztukach Rozowa.

Zacieśnił się krąg bohaterów sztuk Gelmana: Natasza i Andriej Gołubiewowie z „Samych ze wszystkimi", On i Ona z „Ławeczki". Odbywa się szczególny rodzaj psychodramy, oscylującej wciąż pomiędzy farsą i tragedią, łagodnością i brutalizmem, którego nie szczędzą sobie i ci bliscy sobie, i ci przypadkowo spotkani na parkowej ławce.

Ludzie zagubieni, pozbawieni pewności siebie, oparcia w drugim człowieku, szarżujący na wszelki wypadek aby przeciwnik nie zaskoczył i nie zranił boleśniej. Współcześni, dzisiejsi i szarzy. Mniej pomnikowi a bardziej za to ludzcy i bliscy.

Patrząc na społeczeństwo i jego przemiany z perspektywy jednostkowego bohatera nie przestaje autor widzieć jego przeobrażeń. Zmienia się za to optyka dokonywanych ocen.

EM

TEATR ŚLĄSKI
IMIENIA
ST. WYSPIAŃSKIEGO
W KATOWICACH

•

PREMIERA
W MARCU 26
1987 ROKU
NA SCENIE
KAMERALNEJ;
SEZON TEATRALNY
1986/87;

DYREKTOR
TEATRU
JERZY ZEGALSKI

•

ZASTĘPCA DYREKTORA
KRYSTYNA
SZARANIEC

•

KIEROWNICTWO
LITERACKIE
EWA MOROŃ
ANDRZEJ LINERT

ALEKSANDR GELMAN

ŁAWECZKA

(SKAMIEJKA)

PRZEKŁAD: JERZY KOENIG

OSOBY:

On ● WOJCIECH GÓRNIAK

Ona ● KRYSTYNA WIŚNIEWSKA-
-SŁAWIK

REŻYSERIA:
JAN BŁESZYŃSKI

SCENOGRAFIA:
MAŁGORZATA DOMAŃSKA

ASYSTENT REŻYSERA: WOJCIECH GÓRNIAK

INSPICJENT I KONTROLA TEKSTU: DANUTA PUŁECKA

Redakcja: EWA MOROŃ, redakcja graficzna: JERZ MOSKAL, redaktorzy techniczni: STEFAN BARCZAK, MICHAŁ GRĄGLEWSKI

Szukający szczęścia jest jak pijak, który nie może trafić do domu, ale wie, że ma dom.

VOLTAIRE

★ ★ ★

Mężczyzna długo pozostaje pod wrażeniem, jakie zrobił na kobiecie.

TUWIM

★ ★ ★

Szczęście żonatego mężczyzny zależy od kobiet, których nie poślubił.

WILDE

★ ★ ★

Kobiety są cudownie praktyczne. O wiele praktyczniejsze od nas. W pewnego rodzaju sytuacjach często zapominamy wspomnieć o małżeństwie, a one nam zawsze o tym przypomną.

WILDE

★ ★ ★

Gdyby nie konieczność ochrony interesów dziecka, małżeństwo byłoby czymś zupełnie zbędnym, sprowadzałoby się do umowy dwojga ludzi i ich współżycia tak długo, jak długo będą uważali za pożądane.

LINDSEY

★ ★ ★

Mężczyzna lepiej kłamie gdy mówi, kobieta — gdy pisze.

SHAW

★ ★ ★

Mężczyznę wiąże nie namiętność, nie zmysły ani nawet sentyment, tylko coś bardzo subtelnego, a wiążącego jak stal — moc przyzwyczajenia.

ZAPOLSKA